

תורה אור השלם

1. ואבחד את שלשת הרעים בירח אהר ותקצר נפשי בהם וגם נפשם בקלה בני זכריה יא ח
2. שאלו מין קטר בעת מלקוש יי עשה חזיונם ומטר גשם יתן להם לאיש עשב בשרה: זכריה י א
3. ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: בראשית ב ו
4. והארים אשר אתם עברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעת למטר השמים תשמה מים: דברים יא יא
5. כי יגרע נטפי מים וקטר מטר לאדו: איוב לו כו
6. וישת חשך סביבתי סבות חשרת מים עבי שחקים: שמואל ב כב יב

7. עשה גדלות עד אין חקר ונפלאת עד אין מספר: איוב ט י
8. והמן קטר על פני ארץ ושלח מים על פני היבשה: איוב ה י
9. הלא דעת אם לא שמעת אלהי עולם יי בורא קצות הארץ לא יעף ולא יגיע אין חקר לתבותה: ישעיהו מ כח
10. מכין הרים בכחו נאור גבוהה: תהלים סה ז

11. משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ: תהלים קד יג
12. יתן יי את מטר ארצך אבק ופער מן העמים ירד יעלה עד השמך: דברים כח כד
13. כנס כנר מי הים נתן באצרות תהומות: תהלים לג ז

רבינו חננאל

אקרויה בחלמה ואבחד את שלשת הרועים וגו'. כי הו מנטרי מיניה אמר להו נילו רבנן בשלום. רב שימי בר אשי הוה מקשי לרב פפא טובא, וימא חד [חזייה] דנפל על אפיה ובעי דחמי ואמר רחמנא שובן מכיסופא דשימי, קביל עליה שתיקווא ותו לא אקשי ליה. עביס הדקים נקראים חזיונים, אמר רב פפא עיבא קלישתא דתותי עיבא סמיכתא, ונקראות פורחות. אמר רב יהודה נהלא. פי' מטר היורד דק כמו קמח, אם הם חתלה ירדת המטר ירד מטר וסימנך נפה, שכיון שמתחת לפלוט הדק פולטת סולת וצריך וכיוצא. אבל אם זו נהלא באחרית מטר, דע דפסק מטרא ודוה תמצית המטר, וסימנך דריא דעיוזא, כיון שאינו בא בקילוח אלא כעין העולם כולו ממים העליונים

תלמוד צומר עשב. פי' שאם לא יהיו כריכים אלא לעשב אחד

ירד על אותו עשב ועל שאר כל השדה לא ירדו: **נהילא** מקמי מישראל. פי' גשם דק וסימנך מהולמא פירוש שמתחילה יוצא הפסולת ואח"כ הסולת פירוש שלא היו

עושין כמו דעבדין האידנא ^(א) היו כותשין החטין צמכתשת עד שנקלף כל הסוצין מעל החטים וכי הוו מרקדין על גבי נפה היה הפסולת הסוצין שעליו יוצא לכתמילה ואחר כך היה יוצא הסולת:

חרייא דעיוז. פי' ריעי של עזים צנתמילה ריעי גדול וכשהיא פוסקת מתרות זבל דק:

ואמר רבי יוחנן מעליותיו של הקב"ה כמאן בר' יהושע.

פי' כרזי יהושע דאמר כל העולם כולו ממים העליונים הס שמים ולוי כרזי אליעזר הא אמר מימי אוקיינוס הוא שותה:

קרי

אקרויה בחלמיה¹ ואבחד את שלשת הרועים למחר כי הוו מיפטרי מיניה אמר להו ליוזלו רבנן ^(ב) בשלמא: רב שימי בר אשי הוה שכיח קמיה דרב פפא הוה מקשי ליה טובא וימא חד חזייה דנפל על אפיה שמעיה דאמר רחמנא ליצולן מכיסופא דשימי קביל עליה שתיקווא ותו לא אקשי ליה ואף ר"ל סבר מטר בשביל יחיד דאמר ר"ל מנין למטר בשביל יחיד דכתיב ² שאלו מה' מטר בעת מלקוש ה' עושה חזיונים ומטר גשם יתן להם לאיש עשב בשדה יכול לכל תלמוד לומר לאיש ותניא אי לאיש יכול לכל שדותיו ת"ל שדה אי שדה יכול לכל השדה ת"ל עשב כי הא דרב דניאל בר קטינא הוה ליה

הדיא גינתא כל יומא הוה אויל וסייר לה אמר הא מישראל בעיא מיא והא מישראל לא בעיא מיא ואתא מיטרא וקמשקי כל היכא דמיבעי ליה מיא מאי ה' עשה חזיונים א"ר יוסי ^(ג) (בר) חנינא מלמד שכל צדיק וצדיק הקב"ה עושה לו חזיו בפני עצמו מאי חזיונים אמר רב יהודה פורחות אמר רבי יוחנן סימן למטר פורחות מאי פורחות אמר רב פפא עיבא קלישא תותי עיבא סמיכתא אמר רב יהודה נהלא מקמי מיטרא אתי מיטרא בתר מיטרא פסיק מיטרא מקמי מיטרא וסימנך מהולמא דכתר מיטרא פסיק מיטרא וסימנך חריא דעיוז: עולא איקלע לבבל הוא פורחות אמר להו פנו מאני דהשתא אתי מיטרא לסוף לא אתי מיטרא אמר כי היכי דמשקרי בבלאי הכי משקרי מיטרייהו ^א עולא איקלע לבבל חזי מלא צנא דתמרי בווא אמר מלא צנא דדובשא בווא ובבלאי לא עסקי באורייתא בליליא צערוהו אמר מלא צנא דסכינא בווא ובבלאי עסקי באורייתא תניא ^ב ר' אליעזר אומר כל העולם כולו ממימי אוקיינוס הוא שותה שנאמר ³ ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה אמר לו רבי יהושע והלא מימי אוקיינוס מלוחין הן אמר לו ^ג ממתקן בעבים ר' יהושע אומר כל העולם כולו ממים העליונים הוא שותה שנאמר ⁴ למטר השמים תשתה מים אלא מה אני מקיים ואד יעלה מן הארץ מלמד שהעננים מתגברים ועולים לרקיע ופותחין פיהם כנוד ומקבלין מי מטר שנאמר ⁵ יוקו מטר לאדו ומנוקבות הן ככברה ובאות ומחשרות מים על גבי קרקע שנאמר ⁶ חשרת מים עבי שחקים ואין בין טיפה לטיפה אלא כמלא נימא ללמדך שגדול יום הגשמים כיום שנבראו בו שמים וארץ ^ד שנאמר ⁷ עושה גדולות עד אין חקר וכתיב ⁸ הנותן מטר על פני ארץ וכתיב להלן ⁹ הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' אין חקר לתבונתו [א] ^(ה) (וכתיב ¹⁰ מכין הרים בכחו וגו') כמאן אזלא הא דכתיב ¹¹ משקה הרים מעליותיו וא"ר יוחנן מעליותיו של הקב"ה כמאן כרבי יהושע ור' אליעזר כיון דסלקי להתם משקה מעליותיו קרי להו דאי לא תימא הכי ¹² אבק ועפר מן השמים היכי משכחת לה אלא כיון דמדלי להתם מן השמים קרי ליה הכא נמי כיון דסלקי להתם מעליותיו קרי ליה כמאן אזלא [הא] דא"ר חנינא ¹³ כונס כנר מי הים נתן באוצרות תהומות מי גרם לאוצרות שיתמלאו בר תהומות ^(ו) כרבי אליעזר ור' יהושע ההוא בברייתו

אליעזר. אמר לעולם מעליותיו של הקב"ה כרזי יוחנן וכו': **סגומת**. מים של מטה כדכתיב תהומות יכסיומו (שמות טו):

אקרויה. היו מקריין אותו מקרא זה צלוס ואכחיד את שלשת הרועים צירח אחד שרוזין לעונשן בשמים משום דמכספי ליה: **קבל עליו**. רב שימי שתיקווא מלהקשות עוד: **יכול לכל**. כלומר יכול אין נותן מטר אח"כ הכל כריכין לו: **ס"ל לאיש**. אפילו בשביל אחד: **אי לאיש יכול לכל שדוסיו**. כלומר אינו יורד

עד שהוא צריך לכל שדותיו: **ס"ל שדה**. אפי' אינו צריך אלא בשדה אחד: **אי בשדה יכול עד שילטוך לכל השדה ס"ל עשב**. אפילו אינו צריך אלא לעשב אחד (עשב) בשביל ירק אחד יורד עליו מטר: **וסייר**. מעיין: **מישראל**. ערוגה: **עושה לו חזיו**. לכל דייק הבא צעולם הזה להריק לו גשמים על שדותיו. צרישא צעי מאי חזיונים לשון רבים והדר צעי ומאי נינהו חזיונים מאי נינהו דקרי חזיו: ה"ג **עיבא קלישכא דסוסי עיבא סמיכתא**. דמותי עיבא כלפי הארץ: **נהילא**.

^(א) כמו קיטמא נהילא (מולין דף נא:): שהיא דקה. גשמים דקים כקמחא נהילא שהיא דקה הבאין תמילה למטר ואח"כ צא מטר: **אפי מיטרא**. גשמים יורדין לרזוז ואין פוסקין מהר אלא צא מטר תמילה ומתחילין דקין לצא פוסקין מיד: **מהולמא**. שמתחילה יוצא קמח דק ולבסוף סוצין גסין: **חריא דעיוז**. ריעי של עזים צנתמילה יוצאה גסה ולבסוף דקה ופוסק: **דסמרי**. דבש עושין מהן: **ובכלאי לא עסקי**. כלומר יכולין הן לעסוק תמיד שיש להן מזונות צול ובצא טורח: ^(א) **מעליותיו**. שלשול דאמרו (גיטין דף ע.ו.) תמרי משתקן ומשלשין: **מלא צנא דסכיני בווא**. שמתוך שלוקמין אותו צול אוכלין מהן הרבה ומנערים אותן: **ממימי אוקיינוס**. כלומר ממים של מטה ולא ממים של מעלה שנאמר ואד יעלה מן הארץ ששתה צארכ ועלה: **מלוחין הן**. ^(ב) ואין תצוזה גלילה מנהן: **יוקו מטר לאדו**. רקיעין מווליאין מים לעצים: **יוקו**. כמו יוקו. קל לעס ויאלכו (מלכים ז ד): **השרה מים עזי שחקים**. העצים מחשרין כלומר משירין המים לארץ: **ללמדך**. אקרא דלקמן קאי: **ואומר מנין הרים לא גרסינן הכא**: ^(ג) **כרזי יהושע**. דאמר ממים העליונים: **ואמר רבי יוחנן מעליותיו של מעלה**. כלומר ממים העליונים. ורבי יוחנן מים העליונים אתא לאשמועינן דאי לאו רבי יוחנן הוי אמינא דהכי קאמר מעליות שהקדוש צרוך הוא עומד צהם הוא משקה אותן למטה ולעולם המים מאוקיינוס: **ור' צברייתו**

יכול לכל. כלומר, שאינו יורד גשם אלא בשביל כולם, ת"ל לאיש, שמוריד לו מטר בשביל חפלתו. נהילא. מטר דקה, סימן דאחי מיטרא. מהולמא. שבתחלה מוציא קמח דקה ולבסוף מוציא עבה. חריא דעיוז. ריעי של עזים שמוציא ריעי לבסוף דק. כמאן בר' יהושע. דאמר ממים העליונים הם. כמאן בר' אליעזר. דאמר מן הארץ עולה מטר.

- (א) [בצ"י הגר' לשלמא ועיי' דברות סד. מ"ץ כט.],
- (ב) [ז"ל בר' א.], ספמיס פת. ע"ש, (ד) עירובין מה.;
- (ג) [ז"ל עושה גדולות ואין חקר (איוב ה פסוק ט)],
- (ד) [לא גרסינן הכא עיי' רש"י ד"ה ללמדך אלא לעיל ב.], גרס ליה שפיר,
- (ה) [נדבור זה שייך בסמוך נאחר דיבור המתחיל ואמר ר' יוחנן.].

הגהות הב"ח

- (א) גבי' לאזרות שמתללא
- כר תהומות כמאן כר"א:
- (ב) רש"י ד"ה נהילא כמו קיטמא נהילא. נ"ב צפ"ק דברכות אתא האי לשנא אכל כחן צריך לפרש דמזונה ליה לקמח שיש בו דק וגם כמו גשמים וכמ"ש וסימנך מהולמא: (א) ד"ה מנערים ז"ל צעורה:
- (ג) תוס' ד"ה נהילא כ"י כמו דעבדין האידנא אלא ה"ו סומאן:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מלוחים ואין הבואה גלילה מהן. לא ידעמי למאי צריך לה ולא כפשוטו שאנו רואים ביום שאינם מלוחים:

הגהות הגר"א

[א] גבי' (וכמיז מנין הרים בכחו וגו') מא"מ:

רבינו גרשום

יכול לכל. כלומר, שאינו יורד גשם אלא בשביל כולם, ת"ל לאיש, שמוריד לו מטר בשביל חפלתו. נהילא. מטר דקה, סימן דאחי מיטרא. מהולמא. שבתחלה מוציא קמח דקה ולבסוף מוציא עבה. חריא דעיוז. ריעי של עזים שמוציא ריעי לבסוף דק. כמאן בר' יהושע. דאמר ממים העליונים הם. כמאן בר' אליעזר. דאמר מן הארץ עולה מטר.

העולם כולו ממים העליונים הוא שותה שנאמר למטר השמים תשתה מים. והאי דכתיב ואד יעלה מן הארץ, מלמד שעניי כבוד מתגברות ועולות לרקיע ופותחות פיהם כנוד ומקבלות מטר, שנאמר יוקו מטר לאדו, ומנוקבות ככברה ומחשרות על הארץ, שנאמר חשרת מים עבי שחקים, ובין טפה לטיפה כמלא נימא כו'.